

นามสกุลคนลาว นครหลวงเวียงจันทน์: คำและความหมาย

ธิตา จันทรศิริ¹ และ กัลยธิตา อุ่นทนนท์²

^{1,2} สาขาภาษาไทย

^{1,2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{1,2} มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำและความหมายของนามสกุลคนลาว เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทางภาษาศาสตร์ ข้อมูลวิจัย คือ นามสกุลของคนลาวที่อาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ เมืองหลวงของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เก็บตัวอย่างนามสกุลโดยให้คนลาวเขียนชื่อสกุลของตนเอง ญาติ และเพื่อน ที่อาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ จำนวน 1,500 คน ตัดนามสกุลที่ซ้ำซ้อน ได้นามสกุลคนลาวจำนวน 1,102 นามสกุล นำมาวิเคราะห์คำและความหมายตามระดับความถี่ของการปรากฏ นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และการยกตัวอย่างนามสกุล

ผลการวิจัยพบคำศัพท์จำนวน 22 คำ ที่มีความถี่ปรากฏมากกว่า 20 นามสกุล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ คำที่ปรากฏในระดับมากที่สุด จำนวน 5 คำ ได้แก่ วิง (วงศ์) ไช (ชัย) จัม (จันทร์) ถ่า (คำ) แก้ว (แก้ว) โดยเฉพาะคำว่า วิง (วงศ์) ปรากฏจำนวน 251 นามสกุล คิดเป็นร้อยละ 22.7 ของนามสกุลทั้งหมด ระดับมาก จำนวน 6 คำ ระดับปานกลาง จำนวน 13 คำ ส่วนด้านความหมาย พบว่า นามสกุลคนลาวมีความหมายเกี่ยวกับ สิ่งของมีค่า วงศ์ตระกูล ชัยชนะ ศิริมงคล พระจันทร์ มากที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะมีการวิจัยนามสกุลของคนลาวที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์

คำสำคัญ : การตั้งชื่อ, นามสกุล, สกุล, ภาษาลาว, อัตลักษณ์ภาษา

รับต้นฉบับ 2 มีนาคม 2563 แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ 20 เมษายน 2563 รับลงตีพิมพ์ 28 เมษายน 2563

Lao Surnames in Vientiane: Word Meaning

Rattana Chanthao¹ and Kanyarat Unthanon²

^{1,2} Department of Thai

^{1,2} Faculty of Humanities and Social Sciences

^{1,2} Khon Kaen University, Thailand

Abstract

This article aims to find the word feature and meaning of Lao surnames. This research is a linguistic qualitative research in linguistics. The research data are the surnames of Laotians living in Vientiane Capital. The sampling of the surnames uses convenient method by asking the Laos natives to write their surnames, kin, and friends living in Vientiane consisting of 1,500 people. By excluding the redundant surnames, there were 1,102 Lao surnames in total. The vocabulary in the surname totally will be collected in order to classify the Laos's surnames in word feature and meaning. The research findings were explained by descriptive analysis method and giving the example.

The research found that 22 words by frequency appear in more than 20 surnames. They were divided into 3 categories; the highest level consists of 5 words; ວົງ (Wong), ໄຊ (Chai), ຈັນ (Chan), ຄຳ (Word), ແກ້ວ (Kaew). In particularly, the word ວົງ (Wong) appears in 251 surnames, equivalent to 22.7 percent of all surnames. The high level consists of 6 words and the medium level consists of 13 words. In terms of meaning, identity was found that the surnames of Lao people have the most meanings about the valuable items, victory, and family line, respectively. The next research should be conducted to analyze the surnames of Laos who have different ethnicity.

Keywords: Naming, Surname, Family Name, Laotian Language, Language Identity

บทนำ

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นสิ่งแสดงลักษณะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และสังคม นักมานุษยวิทยามีเกณฑ์การวิเคราะห์หลายเกณฑ์เพื่อค้นหาอัตลักษณ์รวมของกลุ่มคนเดียวกัน อาทิ การอยู่อาศัย การแต่งกาย จารีตประเพณี ความเชื่อ รวมถึงลักษณะทางภาษา ดังนั้น อัตลักษณ์ทางภาษา (Language identity) เป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของผู้คนในสังคมวัฒนธรรมกลุ่มต่าง ๆ John Gumperz (1982b) นักมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ อธิบายให้เห็นว่าการใช้ในแต่ละสังคมแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของสังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน รวมถึงชื่อบุคคลหรือนามสกุลของคนในแต่ละประเทศก็ย่อมสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของผู้คนด้วย

งานวิจัยหลายเรื่อง (Nanchahal & Others, 2001 ; Harding & Others, 1999; Lauderdale & Kestenbau, 2000) ชี้ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของนามสกุลของคนเอเชียที่มีค่าและความหมายแสดงลักษณะเฉพาะ เช่น งานวิจัยของ Baiju R Shah (2010) แสดงให้เห็นว่าคนเอเชียใต้และคนจีนที่อพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในเมืองออนตาริโอ (Ontario) ประเทศแคนาดามีทัศนคติทางบวกกับนามสกุลที่แสดงถึงเชื้อชาติดั้งเดิมของตนเอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของนักวิชาการไทยหลายคน (ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ, 2541; รุจิเรข บุรวิเศษตรกร, 2555) ที่แสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของนามสกุลของคนไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะภาษาเฉพาะค่าและความหมายของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนนารี กรุ่มรัมย์ และ รัตนา จันทรเทว (2557) ชี้ให้เห็นว่านามสกุลของชาวกูยในจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีความหมายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความร่ำรวย และความเจริญรุ่งเรือง มากที่สุด จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคนเอเชียให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อนามสกุลที่แสดงลักษณะของชาติพันธุ์ตนเองและมีความหมายที่ดี รวมถึงอัตลักษณ์ของนามสกุลสามารถสะท้อนการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวโดยพิจารณาจากการใช้คำศัพท์ นอกจากนี้การใช้คำศัพท์และความหมายในชื่อนามสกุลที่สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการสืบหาประวัติของกลุ่มคนหรือชาติพันธุ์แม้ว่าจะมีการอพยพย้ายถิ่นไปอาศัยอยู่ในประเทศอื่นก็ตาม

คนลาวก็เช่นเดียวกัน พวกเขาให้ความสำคัญกับการตั้งชื่อบุคคลและชื่อนามสกุล โดยมีความสัมพันธ์กับระบบความเชื่อที่ว่า หากตั้งชื่อบุคคลหรือชื่อนามสกุลที่เหมาะสม

กับเพศหรือวันเกิดจะทำให้ได้รับความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต งานวิจัยของ สาริสา อุ่นานันท์ (2553) ชี้ให้เห็นความหมายของชื่อแรกคนลาวว่านิยมตั้งชื่อโดยมีคำว่า “คำ” ซึ่งในภาษาไทย หมายถึง ทอง เป็นส่วนประกอบของชื่อ นอกจากนี้ชื่อบุคคลส่วนใหญ่ยังมีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของมีค่า เช่น มณี เพชร และชื่อบุคคลยังมีความสัมพันธ์กับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเภทดอกไม้ ต้นไม้ ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งบทความเรื่องนามสกุลคนลาว นครหลวงเวียงจันทน์ ด้านลักษณะคำและความหมายนี้ จึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้และต่อยอดจากผลการวิจัยของสาริสา อุ่นานันท์ ที่เคยวิเคราะห์ลักษณะภาษาและความหมายเฉพาะชื่อแรกของคนลาวไว้แล้ว

ประวัติการตั้งนามสกุลเพื่อระบุตัวบุคคลของประเทศลาว เริ่มตั้งนามสกุลอย่างกว้างขวางภายหลังการประกาศอิสรภาพจากฝรั่งเศสและสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว) ในปี ค.ศ. 1975 เพื่อการบันทึกข้อมูลของฝ่ายปกครองและการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ เช่น การเข้าสู่ระบบการศึกษา การประกอบอาชีพ และการรักษาพยาบาล เป็นต้น (สาริสา อุ่นานันท์ และ รัตนา จันทรเทวี, 2563) ประเทศ ส.ป.ป. ลาว ในปี พ.ศ. 2563 มีประชากรประมาณ 7,275,560 คน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมือง โดยเฉพาะเขตนครหลวงเวียงจันทน์ที่เป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ประชากรในเมืองแห่งนี้มีจำนวนประมาณ 726,000 คน (United nations, 2020) อย่างไรก็ตาม ประชากรในเขตเมืองหลวงจำนวนมากอพยพเข้ามาจากเขตเมืองรอบนอกของแขวงเวียงจันทน์ และแขวงอื่น ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเลือกพื้นที่วิจัยเป็นนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งน่าจะให้ได้ข้อมูลนามสกุลที่หลากหลายของคนลาวในปัจจุบัน

ผลการวิจัยจะทำให้ทราบลักษณะคำและความหมายในนามสกุลของคนลาว นอกจากนี้บทความนี้ยังจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์นามสกุลของคนไทยที่มีความสัมพันธ์และมีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวด้วย เนื่องจาก คนไทยโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับคนลาวและการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยตั้งแต่อดีต ดังนั้น การวิจัยนี้จะทำให้เข้าใจนามสกุลของคนไทยตามไปด้วย

วิธีวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อค้นหาลักษณะนามสกุลของคนลาวในด้านคำศัพท์และความหมาย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทางภาษาศาสตร์ ใช้แนวคิดการวิเคราะห์ความหมายและการจัดกลุ่มความหมาย ข้อมูลการวิจัย คือ นามสกุลของคนลาวที่อาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ ประเทศ ส.ป.ป. ลาว ในปี พ.ศ. 2561 เก็บข้อมูลด้วยการสุ่มข้อมูลนามสกุลแบบสะดวก โดยให้เจ้าของภาษาเขียนชื่อนามสกุลตนเอง ญาติพี่น้อง และเพื่อน ที่อาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ จำนวน 1,500 คน ตัดนามสกุลที่ซ้ำซ้อนออก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนามสกุลคนลาวจำนวน 1,102 นามสกุล ค้นหาคำที่มีความถี่ปรากฏหรือการปรากฏซ้ำจำนวนมากกว่า 20 ครั้ง ในนามสกุลทั้งหมด โดยระบบการค้นคำจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft word) เลือกการค้นหา (find) เพื่อให้ระบบค้นหาคำที่ปรากฏซ้ำแล้วนับจำนวนคำ นำคำที่ได้มาจัดกลุ่มตามระดับความถี่การปรากฏมากไปหาน้อยและจัดหมวดหมู่ออกเป็นกลุ่มคำและความหมาย

นำข้อมูลจำนวนคำทั้งหมดมาวิเคราะห์ความหมายด้วยการตรวจสอบกับพจนานุกรมภาษาลาวสองฉบับได้แก่ฉบับMahaSila Wirawong (2000) ซึ่งเป็นพจนานุกรมภาษาลาวที่มีการเขียนสะกดตามอักขรวิธีภาษาลาวโบราณ และพจนานุกรมฉบับThongkham Oonmanison (2008) ซึ่งเป็นภาษาลาวในอักขรวิธีปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม นามสกุลคนลาวจำนวนหนึ่งเขียนสะกดไม่ตรงตามอักขรวิธีจึงไม่สามารถสืบหาความหมายในพจนานุกรมทั้งสองฉบับได้ ผู้วิจัยจะนำกลุ่มตัวอย่างนามสกุลเหล่านั้นตรวจสอบความหมายกับเจ้าของภาษา นำข้อมูลที่ผ่านมาการสังเคราะห์มาจัดหมวดหมู่ตามความถี่ที่ปรากฏจากมากไปหาน้อย และจัดหมวดหมู่ความหมาย โดยแบ่งออกเป็นคำที่มีการปรากฏระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่วิเคราะห์คำที่ปรากฏต่ำกว่า 20 ครั้งในรายการค้นคำ โดยนับว่าคำที่ปรากฏจำนวนน้อยกว่านี้จะไม่สามารถแสดงความหมายได้ชัดเจน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความหมาย นำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

งานวิจัยนี้มีคำถามการวิจัยว่า การวิเคราะห์ลักษณะคำและความหมายในนามสกุลของคนลาวจะแสดงอัตลักษณ์ของนามสกุลของคนลาวอย่างไร และมีสมมติฐานการวิจัยคือ นามสกุลของคนลาวน่าจะมีคำที่ปรากฏซ้ำจำนวนมากที่แสดงความหมายเกี่ยวกับสิ่งของมีค่า

เพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่มีทักษะภาษาลาวเข้าใจผลการวิจัยนี้ได้ ผู้วิจัยจะเขียนคำภาษาลาวด้วยวิธีการทับศัพท์ด้วยอักษรไทยแต่คงอักขรวิธีตามภาษาลาว คือ เขียนสะกดตามการออกเสียงและใช้พยัญชนะตรงตามมาตรา เช่น จัม “จัน” ในภาษาลาว หมายถึง พระจันทร์, ดวงจันทร์ โดยจะวงเล็บคำในภาษาไทยไว้ด้านหลัง ดังนี้ จัน (จันทร์) เทบ (เทพ) ลาด (ราช) อิน (อินทร์) เป็นต้น

ผลการวิจัย

นามสกุลคนลาวส่วนใหญ่มีจำนวนคำ 2-3 คำ คำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นภาษาลาวดั้งเดิม และเป็นคำยืมจากภาษาอื่น อาทิ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอาณาจักรเขมรในอดีตที่เจริญรุ่งเรืองเหนือดินแดนในภูมิภาคนี้รวมถึงประเทศลาวด้วย นอกจากนี้ นามสกุลของคนลาวยังมาจากภาษาเวียดนาม ภาษาจีน เพราะมีคนเวียดนามและคนจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแขวงรอบนอกและอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ (สาริสา อุ่นานันท์ และ รัตนา จันทรเทวาร์, 2563) และเป็นประชากรลาวในปัจจุบัน

ภาษาลาวมีระบบเขียนตามเสียงพูด คำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เขียนพยัญชนะและตัวสะกดตรงตามมาตราไม่มีการใช้อักษรตัวซ้อนหรือตัวตามเหมือนในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ ร ล และไม่มีเครื่องหมายการันต์ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางภาษาศาสตร์ภาษาลาวเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ความหมายของคำที่ปรากฏในนามสกุลคนลาว เนื้อหาต่อไปนี้จะอธิบายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านคำ และ ด้านความหมาย โดยวิเคราะห์จากความถี่ของคำศัพท์ที่ปรากฏ ดังต่อไปนี้

1. คำ

คำที่ปรากฏซ้ำในนามสกุลคนลาวชี้ให้เห็นลักษณะเด่นของนามสกุล ผลการวิจัยพบว่าคำที่มีความถี่ปรากฏมากกว่า 20 ครั้งขึ้นไปมีจำนวน 22 คำ โดยจะเขียนด้วยคำภาษาลาวและวงเล็บคำภาษาไทยตามความหมายในภาษาลาว ดังนี้

วิງ (วงศ์)	ໄຊ, ໄຊຍະ (ชัย)	ຈັນ (จันทร์)	ສີ (ศรี)
ຄຳ (ทองคำ)	ແກ້ວ (แก้ว)	ລາດ (ราช)	ມະນີ (มณี)
ທອງ (ทอง)	ພິມ (พรหม)	ບົວ (ดอกบัว)	ອິນ (อินทร์)
ຈັນທະ (จันทร์)	ດາລາ (ดารา)	ສຸກ (สุข)	ດີ (ดี)
ສຸວັນ (สุพรรณ)	ດວງ (ดวง)	ວິໄລ (วิไล)	ວົງສາ (วงศ์)
ເທບ (เทพ)	ສົມບັດ (สมบัติ)		

คำเหล่านี้ปรากฏในจำนวนแตกต่างกัน คำที่ปรากฏในปริมาณมากที่สุด จะแสดงให้เห็นลักษณะเด่นด้านคำศัพท์ในนามสกุลของคนลาว การยกตัวอย่างคำศัพท์ภาษาลาวในผลการวิจัยต่อไปนี้ จะใช้การเขียนทับศัพท์ด้วยอักษรไทยแต่คงอักษรวิธีในภาษาลาว และการใช้เครื่องหมาย – ท้ายคำศัพท์ หมายถึง คำนี้เป็นคำที่เขียนตามนามสกุลคนลาวที่ปรากฏร่วมกันคำอื่น เช่น นามสกุล ໄຊຍະສຸກ ໄຊຍະສອນ ໄຊຍະພັນ ซึ่งคำว่า ໄຊຍະ มีความหมายว่า ชัยชนะ เป็นต้น ส่วนคำที่ไม่มีวงเล็บภาษาไทยแสดงว่าคำนั้นมีความหมายเช่นกันกับคำในภาษาไทยและมีการเขียนสะกดที่ตรงกับภาษาไทย ตารางที่ 1 ต่อไปนี้แสดงความถี่ปรากฏของคำแต่ละคำในนามสกุล ดังนี้

ตารางที่ 1 คำศัพท์ที่มีความถี่ปรากฏในนามสกุลคนลาว

ระดับ	คำศัพท์	จำนวน	คำศัพท์	จำนวน	คำศัพท์	จำนวน
มากที่สุด	วง (วงศ์)	251	ไซ/ไชยะ (ชัย)	134	จัน(จันทร)	111
มาก	สี(ศรี)	73	คำ (ทองคำ)	67	ลาด(ราช)	62
	แก้ว	61				
ปานกลาง	มะณี (มณี)	49	ทอง	47	พม (พรหม)	38
	บัว (ดอกบัว)	36	เทบ (เทพ)	34	อิน (อินทร์)	34
	สุก (สุข)	33	ดาลา (ดาลา)	28	จันทะ- (จันทร)	28
	สุวัน (สุวรรณ)	23	ดวง	22	วิไล	22
	วงสา (วงศา)	21	ดี	21	สมบัติ (สมบัติ)	20

จากตารางที่ 1 แขนงนามสกุลออกเป็น 3 กลุ่ม ตามจำนวนมากไปหาน้อย ดังนี้ งานวิจัยนี้ไม่วิเคราะห์นามสกุลที่ปรากฏน้อยกว่า 20 ครั้ง โดยเกณฑ์การจัดกลุ่ม ดังต่อไปนี้

มากที่สุด หมายถึง คำที่ปรากฏในนามสกุลตั้งแต่ 100 ครั้ง ขึ้นไป
 มาก หมายถึง คำที่ปรากฏในนามสกุลตั้งแต่ 50 – 99 ครั้ง
 ปานกลาง หมายถึง คำที่ปรากฏในนามสกุลตั้งแต่ 20 – 49 ครั้ง

กลุ่ม 1) คำศัพท์ที่ปรากฏ ระดับมากที่สุด พบจำนวน 3 คำ ได้แก่ วง (วงศ์) จำนวน 251 นามสกุล ไซ ไชยะ (ชัย) จำนวน 134 นามสกุล และ จัน (จันทร) จำนวน 111 นามสกุล ทั้ง 3 คำศัพท์นี้รวมกันเป็นจำนวน 496 นามสกุล คิดเป็นร้อยละ 45.0 ของนามสกุลทั้งหมด ดังคำศัพท์แต่ละคำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้

<u>บัวลึง</u>	<u>บัวพันง</u>	<u>บ้านนาง</u>	<u>เพ็ดดาวง</u>	<u>ปานนาง</u>
<u>วงโกสอน</u>	<u>ไชยะสิต</u>	<u>ไชยะลาด</u>	<u>ไชยะวัน</u>	<u>ไชยะปันยา</u>
<u>ไชยะสาน</u>	<u>ไชยะสาด</u>	<u>จันปะเสิด</u>	<u>จันสี</u>	<u>วงคำจัน</u>
<u>บุณดวงจัน</u>	<u>โพทจัน</u>	<u>ท่ามะจัน</u>		

กลุ่ม 2) คำศัพท์ที่ปรากฏ ระดับมาก พบ จำนวน 6 คำ ได้แก่ สี (ศรี) จำนวน 73 นามสกุล คำ (ทองคำ) จำนวน 67 นามสกุล ลาด (ราช) จำนวน 62 นามสกุล แก้ว จำนวน 61 นามสกุล มะณี (มณี) จำนวน 49 นามสกุล และ ทอง จำนวน 47 นามสกุล คำที่ปรากฏในกลุ่มนี้มีจำนวนรวมกัน 359 นามสกุล คิดเป็นร้อยละ 32.8 ของนามสกุลทั้งหมด ดังคำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างนามสกุล ต่อไปนี้

<u>ไซทะนะสี</u>	<u>นันทะสี</u>	<u>โพสี</u>	<u>สีวิไล</u>	<u>เพ็งสี</u>
<u>พมมะสี</u>	<u>แก้วทองคำ</u>	<u>บัวคำ</u>	<u>คำพู่แก้ว</u>	<u>คำม่วนทา</u>
<u>งำคำ</u>	<u>ก้อนคำ</u>	<u>จันทะลาด</u>	<u>ไชยะลาด</u>	<u>พุกิลาด</u>
<u>ลาดมะณี</u>	<u>ลาดชะวง</u>	<u>วันทะลาด</u>	<u>แก้วบัวทอง</u>	<u>แก้วบัวพัน</u>
<u>คุนแก้ว</u>	<u>แก้วปะเส็ด</u>	<u>วงแก้ว</u>	<u>แก้วพิลวัน</u>	<u>เพ็ดมะนิวง</u>
<u>พันมะนิวง</u>	<u>พันมะณี</u>	<u>จินตามะณี</u>	<u>ไชมะณี</u>	<u>จันทะมะนิวง</u>
<u>วงโพทอง</u>	<u>สะพังทอง</u>	<u>แสงทอง</u>	<u>แสงทองดี</u>	<u>วงโพทอง</u>
<u>ดัวงทอง</u>				

กลุ่ม 3) คำศัพท์ที่ปรากฏ ระดับปานกลาง พบ จำนวน 13 คำ ได้แก่ พม (พรม) จำนวน 38 นามสกุล บัว (ดอกบัว) จำนวน 36 นามสกุล เทบ (เทพ) จำนวน 34 นามสกุล อิน (อินทร์) จำนวน 34 นามสกุล สุก (สุข) จำนวน 33 นามสกุล ดาลา (ดาลา) จำนวน 28 นามสกุล จันทะ- (จันทร์) จำนวน 28 นามสกุล สุวัน (สุวรรณ) จำนวน 23 นามสกุล ดวง จำนวน 22 นามสกุล วิไล จำนวน 22 นามสกุล วงสา (วงศา) จำนวน 21 นามสกุล ดี จำนวน 21 นามสกุล และคำว่า สมบัติ (สมบัติ) จำนวน 20 นามสกุล ทั้งนี้ คำที่ปรากฏในกลุ่มนี้มีจำนวนรวมกัน 300 นามสกุล คิดเป็นจำนวน 27.2 ของนามสกุลทั้งหมด ดังคำศัพท์ที่ปรากฏในตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้

<u>พมวิไซ</u>	<u>พานพมเสนา</u>	<u>สาสีพม</u>	<u>บัวคำ</u>
<u>บัวแพง</u>	<u>นาบัวแก้ว</u>	<u>เทบสุวัน</u>	<u>บุตดาเทบ</u>
<u>เทบปันยา</u>	<u>สอแสงอิน</u>	<u>อินชมพู่</u>	<u>แก้วอินแปง</u>
<u>สีวิไลสุก</u>	<u>สุกสะหวาด</u>	<u>สุกสะไหม</u>	<u>คำดาลาวาง</u>

<u>ดวงดารา</u>	<u>แพงดารา</u>	<u>จันตะสอน</u>	<u>จันตะวิไล</u>
<u>จันตะบัว</u>	<u>แพงสุวัน</u>	<u>สีสุวัน</u>	<u>สุวันคำ</u>
<u>สมบัติดวง</u>	<u>แสงจันดวง</u>	<u>วงดวงสี</u>	<u>สีวิไล</u>
<u>เสียงวิไล</u>	<u>แก้ววิไลวง</u>	<u>อ่อนวงสา</u>	<u>เสียงวงสา</u>
<u>วงสาคำผุย</u>	<u>แก้วดวงดี</u>	<u>เพ็งดี</u>	<u>มนจันดี</u>
<u>คุณสมบัติ</u>	<u>โคตสมบัติ</u>	<u>จันสมบัติ</u>	

เมื่อนำจำนวนนามสกุลทั้งหมดที่มีคำศัพท์ทั้ง 22 คำ ปรากฏอยู่จะมีจำนวนรวมกัน กลุ่มที่ 1) จำนวน 496 นามสกุล กลุ่มที่ 2) จำนวน 359 นามสกุล และกลุ่มที่ 3) จำนวน 300 นามสกุล รวมจำนวน 1,155 นามสกุล ซึ่งข้อมูลทั้งหมดในงานวิจัยนี้มีจำนวนเพียง 1,102 นามสกุล การที่จำนวนตัวเลขไม่ตรงกันนี้ เนื่องจากนามสกุลคนลาวส่วนใหญ่ประกอบด้วยคำศัพท์ จำนวน 2-3 คำ และคำศัพท์ทั้ง 22 คำ ข้างต้น ปรากฏในนามสกุลเดียวกันได้เช่น มะณี+วง ไชยะ+วง จันตะ+มะณี+วง บัว+วงไซ เป็นต้น

2. ความหมาย

ผลการวิจัยในส่วนนี้เกิดจากการจัดหมวดหมู่คำศัพท์ที่มีความถี่ปรากฏในหัวข้อ 1 ข้างต้นนำมาจัดหมวดหมู่คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เพื่อจะค้นหาความหมาย ซึ่งผลการวิจัยนี้กลุ่มความหมายตามปริมาณความถี่ที่ปรากฏ (ตามเกณฑ์ในข้อ 1) ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก และระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คำที่ปรากฏใน ระดับมากที่สุด

คำที่มีความถี่ปรากฏในระดับมากที่สุด แบ่งเป็น 5 กลุ่มความหมาย ได้แก่ วงษ์ตระกูล สิ่งของมีค่า พระจันทร์และดาว ความเป็นศิริมงคล และชัยชนะ ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กลุ่มความหมายนามสกุลที่ปรากฏ ระดับมากที่สุด

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	จำนวนนามสกุล	คำศัพท์
1	สิ่งของมีค่า	275	คำ (ทอง) สุวัน (สุวรรณ), ทอง, มะณี (มณี), แก้ว, สมบัติ (สมบัติ)
2	วงศ์ตระกูล	270	วง, (วงศ์) วงสา(วงษา)
3	พระจันทร์, ดวงดาว	139	จัน (จันทร์), จันทะ-(จันทร์), ดาลา (ดารา)
4	ความรุ่งเรือง	137	สี (ศรี), ดี
5	ชัยชนะ	134	ไซ (ชัย), ไชยะ-(ชัย)
รวมทั้งหมด		936	นามสกุล

จากตารางที่ 2 ข้างต้น ความหมายของนามสกุลคนลาวที่พบมากที่สุด คือ ความหมายเกี่ยวกับ “สิ่งของมีค่า” ได้แก่ คำว่า คำ (ทองคำ) สุวัน (สุวรรณ) ทอง มะณี (มณี) และ แก้ว ซึ่งพบคำเหล่านี้รวมกันจำนวน 275 นามสกุล ดังตัวอย่างนามสกุล ต่อไปนี้

คำล้าน นามสกุลนี้มีความหมายว่า ทองคำจำนวนมาก เพราะ “คำ” หมายถึง ทองคำ ล้าน มีความหมายเช่นเดียวกับภาษาไทย คือ จำนวนนับเป็นล้าน

สุวันคำ นามสกุลนี้มีความหมายว่า ทองคำ เพราะ “สุวัน” หมายถึง สุวรรณ “คำ” หมายถึง ทองคำ ดังนั้นนามสกุลนี้จึงเกิดจากการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน มาตั้งเป็นนามสกุล

สอนมะณีทอง นามสกุลนี้ประกอบด้วยคำที่แสดง ความหมายถึงสิ่งของมีค่า “มะณี”(มณี) “ทอง” ส่วนคำว่า “สอน” ในนามสกุลส่วนใหญ่ของคนลาวหมายถึง ลูกศร หรือ ธนู ซึ่งเป็นเครื่องมือล่าสัตว์

แก้วมะณี นามสกุลนี้ประกอบด้วย “แก้ว” และ “มะณี” (มณี) ซึ่งทั้งสองคำ หมายถึงสิ่งของที่มีค่า

ลำดับรองลงมา คือนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับ “วงศ์ตระกูล” มีจำนวน 270 นามสกุล คิดเป็นร้อยละ 24.5 ของจำนวนนามสกุลทั้งหมดโดยพบคำว่า วิง (วงศ์) และ วิงสา (วงศ์) การพบจำนวนคำศัพท์สองคำนี้ในปริมาณมากแสดงถึงนามสกุลของคนลาวว่าให้ความสำคัญกับ วงศ์ตระกูล หรือ ครอบครัว เครือญาติ ดังตัวอย่างนามสกุลที่ประกอบด้วยคำว่า “วง” ดังต่อไปนี้

ดาลาวง คำวง ควนวงสา ลีวงสา แก้ววงสา

นามสกุลข้างต้นแสดงถึงความหมายเกี่ยวกับ วงศ์ตระกูล เช่น “ดาลาวง” (ดาร์วงค์) วงศ์ตระกูลที่รุ่งเรืองดังดวงดารา นามสกุล “คำวง” หมายถึงวงศ์ตระกูลที่ร่ำรวยด้วยทองคำ ส่วนนามสกุล “ควนวงสา” (ควนวงศา) ตั้งขึ้นตามชื่อของบรรพบุรุษฝ่ายพ่อที่ชื่อ ควน และตามด้วยคำว่า วงศา ที่หมายถึง ผู้ที่สืบสายเลือดมาจาก นายควน นามสกุล “ลีวงสา” คำว่า “ลี” มีความหมายว่า “ศรี” หรือ ศิริ สิ่งประเสริฐ คือ ตระกูลที่ประเสริฐ และ “แก้ววงสา” หมายถึง ตระกูลที่มั่งคั่งด้วยทรัพย์สมบัติ ซึ่งคำว่า “แก้ว” หมายถึง มณี มีค่าและเป็นตัวแทนของทรัพย์สมบัติหรือสิ่งของมีค่าที่บ่งบอกฐานะและความอยู่ดีมีสุข ความร่ำรวย ในวัฒนธรรมลาว

นามสกุลที่แสดงถึงความหมายเกี่ยวกับ พระจันทร์ ดวงจันทร์ ดวงดาว อยู่ในลำดับที่ปรากฏมากที่สุด โดยพบจำนวน 3 คำ ได้แก่ จัน (จันทร์), จันทะ-(จันทร์), ดาลา (ดารา) โดยคำว่า จัน (จันทร์) มีจำนวนมากที่สุด คือ ปรากฏในจำนวน 111 นามสกุล การปรากฏคำว่า “จัน” ในนามสกุลจำนวนมากนี้ คนลาวอธิบายว่าน่าจะสัมพันธ์กับการตั้งนามสกุลในช่วงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน ค.ศ. 1975 ซึ่งรัฐบาลจะต้องบันทึกทะเบียนประชากร แต่ในช่วงเวลานั้นประชากรลาวจำนวนมากยังไม่มี การตั้งนามสกุลหรือมีนามสกุลแต่ยังไม่มีเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น คำนิยม การตั้งนามสกุลโดยการนำคำที่มีความหมายดี เป็นศิริมงคล โชคลาภ และวงศ์ตระกูล จึงได้รับความนิยมนำมาประกอบในการตั้งนามสกุล ทำให้นามสกุลคนลาวส่วนใหญ่ ในเมืองเวียงจันทน์สมัยนั้นมีคำที่ปรากฏซ้ำ ประกอบในชื่อนามสกุลสลับกันไปมา หรือ กล่าวได้ว่าคำที่นำมาประกอบเป็นนามสกุลมีจำนวนคำที่ไม่หลากหลายมากนัก จึงพบว่า นามสกุลคนลาวปรากฏคำเดิมใช้ประกอบกันซ้ำไปซ้ำมา ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างนามสกุลที่มีความหมายเกี่ยวกับ พระจันทร์ ดวงดาว ดังนี้

จันทะคำ จันดالا จันแดง เพ่งดالا ดวงดالا แพงดالا

คำว่า “จัน” หมายถึง พระจันทร์ หรือบางคนให้ความหมายนามสกุลตนเองในคำ “จัน” ว่าหมายถึง เวียงจันทน์ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จะไม่ใช้นามสกุลที่มีความหมายว่า เวียงจันทน์ มาวิเคราะห์ ส่วนคำว่า “ดالا” หมายถึง ดารา หรือ ดวงดาว คำว่า “เพ่ง” หมายถึง พระจันทร์เต็มดวงหรือวันเพ็ญ คำว่า “แพง” หมายถึง หวงแหวน รักใคร่ ดังนั้น การนำคำว่า “จัน” หรือ “จันทะ” มาประกอบในนามสกุลข้างต้นนี้จึงหมายถึง พระจันทร์เท่านั้น

นามสกุลที่แสดงด้านความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นศรีเมฆชั้น มีคำศัพท์จำนวน 2 คำ ได้แก่ สี (ศรี) ดี (ดี) จำนวนรวมกันทั้งหมดพบ 137 นามสกุล อย่างไรก็ตามในนามสกุลของคนลาวยังปรากฏคำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น ปะเส็ด (ประเสริฐ) มงคุน (มงคล) เล็ด (เลิศ) ดังตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้ เช่น

สีปะเส็ด (ศรีประเสริฐ) ดวงสี (ดวงศรี) พูทอนสี (ภูธรศรี) สีวงแก้ว (ศรีวงแก้ว) วงคำสี (วงศ์คำศรี)

คำศัพท์คำสุดท้ายที่ปรากฏในกลุ่มความหมายชัดเจนระดับมากที่สุดคือความหมายเกี่ยวกับ ชัยชนะ ซึ่งมีคำศัพท์ 1 คำ ปรากฏในสองรูปคำ ได้แก่ ไช (ชัย) ไชยะ- (ชัย) โดยพบในนามสกุลทั้งหมดจำนวน 134 นามสกุล ดังคำที่ปรากฏในตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้

ไชมุคุน ไชยะลาด ไชชนะวง ไชทองมะนี ไชยะลาด

คำว่า “ไช” หมายถึง ชัย หรือ ชัยชนะ บางนามสกุลมีคำว่า ไชยะ- ซึ่งออกเสียงตามการสมาสในภาษาบาลีสันสกฤต เช่น ไชยะลาด หมายถึง ชัยราช/ไชยราช ในภาษาไทย คำว่า “มุคุน” หมายถึง มงคล ดังนั้น นามสกุล “ไชมุคุน” จึงหมายถึง ไชยมงคล นอกจากนี้คำที่มีความหมายว่า ชนะ คำอื่น เช่น ชะนะ (ชนะ) แต่พบจำนวนไม่มากนัก

กลุ่มที่ 2 คำที่ปรากฏในระดับมาก

คำศัพท์ที่ปรากฏในนามสกุล ระดับมาก มี 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่มีความหมายเกี่ยวกับ เทพเจ้า พบจำนวน 72 นามสกุล ได้แก่ คำว่า เทบ (เทพ) พม (พรหม) อิน (อินทร์) และกลุ่มที่มีความหมายเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ จำนวน 62 นามสกุล ได้แก่ ลาด (ราช) ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 อັลลัษณัความหมายในนามสฤกลคนลาว ระดัับมาก

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	จำนวนนามสฤกล	คำศัพท์
1	เทพเจ้า	72	เทบ (เทพ), พม (พรหม), อิน (อินทร์)
2	กษัตริย์	62	ลาด (ราช)
รวมทั้งหมด		134	นามสฤกล

คำศัพท์ในหมวดหมู่ความหมายนี้ทุกคำเป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งลาวได้รับอิทธิพลผ่านมาสยามอาณาจักรขอมหรือเขมรเรื่องอำนาจในดินแดนแถบสุวรรณภูมิ ดังนั้น คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตจำนวนมากจึงยังคงใช้อยู่ในภาษาลาว อย่างไรก็ตาม อักษรวิธีเขียนคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตระหว่างภาษาไทยกับภาษาลาวแตกต่างกัน โดยภาษาไทยเขียนคำยืมโดยคงรูปภาษาเดิม ขณะที่ภาษาลาวเขียนตามการออกเสียง ดังนั้น คำว่า “ลาด” ในภาษาลาวจึงหมายถึง ราช หรือ ลาดเอียง ก็ได้ อย่างไรก็ตามในการวิจัยนี้ได้ตรวจสอบความหมายกับเจ้าของภาษาและคัดเลือกเฉพาะนามสฤกลที่คำว่า “ลาด” หมายถึง ราช หรือกษัตริย์ เท่านั้น

กลุ่มคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับเทพเจ้า ในข้อมูลตารางที่ 1 ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคำว่า “ลาด” ปรากฏมากที่สุดคือจำนวน 62 คำ รองลงมาคือ คำว่า “พม” จำนวน 38 นามสฤกล ส่วนคำว่า “เทบ” และ “อิน” มีเท่ากัน คือ จำนวน 34 นามสฤกล ดังแสดงในตัวอย่างนามสฤกลต่อไปนี้

ลาดวิไลวง (ราชวิไลวงศ์)	เพตจันทะลาด (เพชรจันทรราช)
แก่วิไลลาด (แก่วิไลราช)	พมวิไซ (พรหมวิชัย)
พมหาน (พรหมหาญ)	พมวง (พรหมวงศ์)
เทบสุวัน (เทพสุวรรณ)	เทบพะจัน (เทพจันทร์)
พมมะเทบ (พรหมเทพ)	อินพะพม (อินทร์พระพรหม)
ลาวอิน (ลาวอินทร์)	แก่วินแปง (แก้วอินทร์แปลง)

ตัวอย่างนามสฤกลที่ปรากฏคำว่า “ลาด” (ราช) มักจะปรากฏร่วมกับคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีสันสกฤต เช่น ลาดวิไลวง (แก้ววิไลวงศ์) วงลาด (วงศ์ราช) จันทะลาด (จันทรราช) โพธิลาด (โพธิราช) เป็นต้น

ตัวอย่างนามสกุลที่ปรากฏคำว่า “เทบ” (เทพ) ที่มีความหมายถึงเทพเจ้าแล้วยังมีคำอื่น อาทิ เทวะ เทวา แต่มีจำนวนไม่มากนัก นามสกุล “เทบสุวรรณ” (เทพสุวรรณ) เป็นชื่อเทพเจ้าในศาสนาฮินดู คือ ท้าวเทพสุวรรณ ส่วนคำว่า “พม” หมายถึง พระพรหม และ “อิน” หมายถึง พระอินทร์ ซึ่งเป็นเทพในศาสนาฮินดู ดังนั้น อັตลักษณ์ความหมายของนามสกุลคนลาวเกี่ยวกับศาสนาหรือเทพเจ้านี้น่าจะสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของอาณาจักรเขมรในประวัติศาสตร์

กลุ่มที่ 3 คำที่ปรากฏ ระดับปานกลาง

คำศัพท์ที่อยู่ในกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ ดอกบัว โดยพบว่าคำว่า บัว (ดอกบัว) ปรากฏจำนวน 36 นามสกุล รองลงมาคือ ความหมายเกี่ยวกับ ความสุข โดยพบคำว่า สุข (สุข) จำนวน 33 นามสกุล และความงาม คือ คำว่า วิไล จำนวน 22 นามสกุล ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 กลุ่มความหมายนามสกุลที่ปรากฏ ระดับปานกลาง

ลำดับ	กลุ่มความหมาย	จำนวนนามสกุล	คำศัพท์
1	ดอกบัว	36	บัว
2	ความสุข	33	สุข (สุข)
3	ความงาม	22	วิไล
รวมทั้งหมด		134	นามสกุล

นามสกุลคนลาวที่มีคำว่า บัว สุข(สุข) และ วิไล เป็นองค์ประกอบ แม้จะมีจำนวนไม่มากนัก แต่เกิดการปรากฏซ้ำ ดังตัวอย่างนามสกุลต่อไปนี้

<u>บัว</u> สมบัติ (บัวสมบัติ)	<u>บัว</u> วิไล	<u>บัว</u> พัน
<u>บัว</u> สะหวัน (บัวสวรรค์)	จะ <u>เลิน</u> สุข (เจริญสุข)	บุญ <u>ยะ</u> สุข (บุญสุข)
<u>โพ</u> สุข (โพธิ์สุข)	รัต <u>ตะ</u> นะ <u>สุข</u> (รัตนสุข)	สี <u>วิ</u> ไลสุข
<u>แก้ว</u> วิไลทอง	<u>คำ</u> วิไล	<u>วิ</u> ไลทอง
<u>คำ</u> บุญเฮือง	กอง <u>คำ</u> เพ็ด	<u>คำ</u> ดาลาวง
<u>คำ</u> วิไล		

ตัวอย่างนามสกุลข้างต้นพบคำว่า “บัว” ปรากฏในนามสกุลและประกอบกับคำที่มาจากภาษาไทย เช่น บัวพัน และประกอบกับคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น บัวสะหวัน (บัวสวรรค์) ส่วนคำว่า “สุข” มีความหมายกว้าง อาจจะหมายถึงสุข ที่ตรงข้ามกับ ดิบ และหมายถึง ความสุข ได้ด้วย เพราะภาษาลาวเขียนสะกดตรงกัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้จะคัดเลือกเฉพาะว่า “สุข” ที่มีความหมายว่า ความสุข เท่านั้น โดยการให้ความหมายของผู้บอกภาษาคอนลาวและการแปลความหมายในชื่อนามสกุล เช่น จะเสนสุข (เจริญสุข) คำว่า “สุข” ในนามสกุลนี้ไม่สามารถหมายถึง สุขดิบได้ เป็นต้น ในลักษณะเช่นเดียวกัน “คำ” ในภาษาลาว มีความหมายถึง ทองคำ และ คำพูด ก็ได้ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงคัดเลือกเฉพาะนามสกุลที่หมายถึง ทองคำ เท่านั้น เช่น คำไวโล หมายถึง ทองที่เปล่งปลั่งสวยงาม หรือ คำดาลาว (คำดาราวศ์) หมายถึง วงศ์ตระกูลที่มีความมั่งคั่งร่ำรวยด้วยทองคำประดุกแสงระยิบของดวงดาว

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

คำศัพท์ที่เกิดการปรากฏซ้ำหรือมีความถี่ปรากฏในนามสกุลคนลาวน่าจะแสดงให้เห็นด้านคำศัพท์และด้านความหมายของนามสกุล มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คำ โดยคำว่า วง (วงศ์) ปรากฏมากที่สุด คือ จำนวน 251 นามสกุล หรือคิดเป็นร้อยละ 22.8 ของนามสกุลทั้งหมด รองลงมาคือคำว่า ไช/ไชยะ (ชัย) และ จัน (จันทร์) อย่างไรก็ตาม คำศัพท์ทั้ง คำ แบ่งออกตามปริมาณการปรากฏมากไปหาน้อยได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คำศัพท์ที่ปรากฏในระดับมากที่สุด จำนวน 3 คำ พบในนามสกุลทั้งสิ้น 474 นามสกุล คำศัพท์ที่ปรากฏในระดับมาก จำนวน 6 คำ พบในนามสกุลจำนวน 352 นามสกุล และ คำศัพท์ที่ปรากฏในระดับปานกลาง จำนวน 13 คำ ปรากฏในนามสกุลคนลาวจำนวน 300 นามสกุล ตามลำดับ

ด้านความหมาย แบ่งความหมายของนามสกุลคนลาวออกเป็น 3 กลุ่มตามปริมาณการปรากฏ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คำที่ปรากฏในระดับมากที่สุด คือ นามสกุลที่หมายถึง สิ่งของมีค่า วงศ์ตระกูล พระจันทร์/ดวงดาว ศิริมงคล และ ชัยชนะ ตามลำดับ กลุ่มที่ 2 คำที่ปรากฏในระดับมาก มีความหมายเกี่ยวกับ เทพเจ้าในศาสนาฮินดูหรือ

ศาสนาพราหมณ์และความหมายเกี่ยวกับกษัตริย์ และกลุ่มที่ 3 คำปรากฏในระดับปานกลาง ซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับ ดวงบัว ความสุข และ ความงาม ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการตั้งนามสกุลของคนลาวตามวัฒนธรรมด้านความเชื่อที่นามสกุลต้องแสดงถึงความมั่งคั่ง ร่ำรวย โดยมีคำบางชื่อนามสกุลเกี่ยวกับสิ่งของมีค่า ได้แก่ “คำ” (ทองคำ) “ทอง” “มะณี” (มณี)” “แก้ว” “สุวัน” (สุวรรณ) รองลงมาคือการให้คุณค่าและความสำคัญกับวงศ์ตระกูล โดยมีคำว่า “วง” (วงศ์) ที่หมายถึง วงศาคณาญาติ หรือ วงศ์ตระกูล โดยเฉพาะการบอกที่มาของประวัติบรรพบุรุษ โดยนำคำว่า “วง” มาประกอบเป็นชื่อนามสกุล ดังนั้น น่าจะกล่าวได้ว่าคำที่ปรากฏในนามสกุลของคนลาวจำนวนมาก คือ “วง” “คำ” “จัน” และ “โซ” เป็นคำที่แสดงอัตลักษณ์นามสกุลของคนลาว ซึ่งเป็นการตอบคำถามการวิจัยและสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยนี้

อภิปรายผล

นามสกุลคนลาวเกิดจากการประกอบคำที่มีหรือไม่มีความหมายเชื่อมโยงกันก็ได้ อาจจะเป็นคำที่บ่งที่มาของวงศ์ตระกูลโดยนำชื่อบิดาหรือบรรพบุรุษฝ่ายบิดามาประกอบในชื่อนามสกุล ประกอบเข้ากับคำว่า “วง” ที่หมายถึง วงศ์ตระกูล ดังนั้น ผลการวิจัยที่พบว่าคำว่า “วง” ในปริมาณมากที่สุด สะท้อนค่านิยมด้านการให้คุณค่าความสำคัญของวงศ์ตระกูลหรือครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมวิถีชีวิตคนลาวที่ให้ความสำคัญกับเครือญาติ

นอกจากนี้ยังพบว่านามสกุลคนลาวเป็นการนำคำที่ไม่หลากหลายมาประกอบเป็นนามสกุลสลับกันไปมา เช่น แก้ววงสา วงสาแก้ว แก้ววง วงแก้ว โซสมบัติ สมบัติโซวง คำแก้ว วงคำแก้ว แก้วคำโซ เป็นต้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงพบการปรากฏซ้ำของคำศัพท์ทั้ง 23 คำข้างต้นในนามสกุลของคนลาวโดยทั่วไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของสาริสา อุ่นทานนท์ (2553) ที่พบว่าชื่อแรกของคนลาวมีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของมีค่า โดยพบคำว่า “คำ” ปรากฏในชื่อจำนวนมาก ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ก็พบว่า “คำ” ในนามสกุลของคนลาวจำนวนมากเช่นกัน ดังนั้น คำว่า “คำ” จึงน่าจะเป็น คำบ่งชื่อนามสกุล (Laos surname marker) ได้ ทั้งนี้คำว่า “คำ” ยังเป็นคำศัพท์ดั้งเดิมในภาษาลาว ไม่ใช่คำยืมจากภาษาอื่น ด้วย ผลการวิจัยนี้จึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้และต่อยอดงานศึกษาที่ผ่านมา อีกทั้งช่วยอธิบายการศึกษาชื่อบุคคลในสังคมลาวได้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากในประเทศลาวมีประชากรที่พูดภาษาแตกต่างกันและมีความหลากหลายของชาติพันธุ์ ซึ่งยังคงรักษาวัฒนธรรมภาษาและประเพณีของตนเอง ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยในประเด็นนามสกุลของคนลาวที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ นอกจากนี้ น่าจะมีการวิจัยนามสกุลที่สัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยหรือบ่งบอกที่มาหรือประวัติศาสตร์การอพยพ เช่น การเก็บข้อมูลนี้พบว่า คนลาวที่อพยพมาจากภาคใต้ของประเทศจะมีนามสกุลที่บ่งบอกที่อยู่อาศัย เช่น สีพันดอน มาจากเมืองสีพันดอน ซึ่งเป็นเกาะกลางแม่น้ำโขงและบริเวณโดยรอบในแขวงจำปาสัก เป็นต้น รวมถึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับนามสกุลของชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศลาว ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับนามสกุลของคนเวียดนามในประเทศไทยที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบ้างแล้ว ดังนั้น จึงน่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบกับงานที่ผ่านมาได้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเป็นผลการวิจัย เรื่อง “นามสกุลคนลาว” ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ. (2541). *การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไป ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- นารี กรุณรัมย์ และ รัตนา จันทรเทว. (2557). นามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารบัณฑิตศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 3(2), 61-76.
- รัตนา จันทรเทว. (2560). *พัฒนาการภาษาลาว*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุจิเรช บุรวิเศษตรกร. (2555). *การตั้งชื่อชาวไทยดำ หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- สาริสา อุ่นทานนท์. (2553). การตั้งชื่อของคนลาว: คำและความหมาย. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 7(3), 86-99.
- สาริสา อุ่นทานนท์. (2563). *นามสกุลคนลาว*. รายงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Baiju R Shah & Others. (10 January 2010). *Surname lists to identify South Asian and Chinese ethnicity from secondary data in Ontario, Canada: a validation study*. Retrieved from https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/84138/1/12874_2010_Article_445.pdf.
- Gumperz, J. J. (Ed.). (1982b). *Language and social identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nanchahal, K., & Others. (2001). Development and validation of a computerized South Asian Names and Group Recognition Algorithm (SANGRA) for use in British health-related studies. *Journal of Public Health Med*, 23, 278-285.
- Harding, S., & Others. (1999). The potential to identify South Asians using a computerised algorithm to classify names. *Popul Trends*, 97, 46-49.
- Lauderdale, D.S., & Kestenbau, B. (2000). Asian American ethnic identification by surname. *Popul Res Policy Rev*, 19, 283-300.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs. (2020, January, 15). *Population of Laos 2020*. Retrieved from <https://www.worldometers.info/world-population/laos-population/> (15 January 2020).
- Tongkham Oonmanison. (2008). *Watchananukom Phasa Lao* [Laotian dictionary]. Vientiane: Pannee Advertising,.
- Maha Sila Wirawong. (2000). *Watchanakukom Phasa Lao Sabup Papungmai* [Laotian dictionary new edition]. Vientiane: Textbook Department of Educational Administration.